

چهل حدیث در باب

اعجاز صلوات

بر محمد و آل محمد ﷺ

نسید محمد شفیع مازندرانی

شفیعی مازندرانی، محمد. ۱۳۲۸.

چهل حدیث در باب اعجاز صلوات بر محمد و آل محمد (ص) / محمد

شفیعی مازندرانی. - قم: زائر، ۱۳۸۶.

۹۷۸-۹۶۴-۱۸۰-۰۱۱-۸

۷۲ ص.

کتابنامه ص ۶۰-۷۲: همچنین به صورت زیر نویس.

۱. صلوات (حدیث) ۲. اربعینات. ۱۴. الف. عنوان.

چ ۷ ش BP۲۶۶۱

نام کتاب: چهل حدیث در باب اعجاز صلوات بر محمد و آل محمد (ص)

مؤلف: محمد شفیع مازندرانی

ناشر: زائر / آستانه مقدسه قم

چاپخانه: زائر / آستانه مقدسه قم

لیتوگرافی: بیان

سال و نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۶

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۸۰-۰۱۱-۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: قم / میدان شهداء (چهارراه بیمارستان) انتشارات زائر

تلفن: ۷۷۲۲۵۱۹ - ص پ: ۳۷۱۸۵-۳۵۹۷

عنوان صفحه

۷	اشاره:
۸	صلوات کامل و ناقص کدام است؟
۱۵	اهمیت صلوات
۱۵	رفع حسرت با صلوات
۱۶	صلوات در خانه کعبه
۱۷	سبب مهر السنه
۱۸	تقارن صلوات با ذکر خدا
۱۸	شرکت ملایکه
۱۹	استجاب دعا
۲۰	راز شیرینی غسل
۲۱	حکایت
۲۲	برخی از آثار صلوات
۲۲	بهترین ذکر
۲۲	شرایط اظهار حاجت
۲۴	اعجاز صلوات با صدای بلند
۲۵	عامل جلب رضایت خدا
۲۶	نابود کننده سیئات
۲۶	اعجاز نوشتن صلوات
۲۷	فرشتگان حامل صلوات
۲۸	بهترین عمل در جمعه
۳۰	هنگام نگاه به نامحرم و ذکر صلوات
۳۰	سنگین ترین عمل در قیامت
۳۱	باعث سنگینی کفه حسنات
۳۱	روشنایی قبر

۳۲	نور پل صراط.....
۳۲	مهمان پیامبر در بهشت.....
۳۳	راز سربلند موسی.....
۳۳	صلوات در امت‌های پیش از اسلام.....
۳۵	خلاصی از دشواری‌ها.....
۳۶	قضیه گاو بنی اسرائیل.....
۴۲	توسل بنی اسرائیل.....
۴۳	صلوات و رنج شیطان.....
۴۴	برترین اعمال [پیامی از برزخ].....
۴۵	صلوات و رمضان.....
۴۶	صلوات در روز مبعث.....
۴۷	موارد و جلوه‌های مختلف اهتمام به صلوات.....
۴۷	۱. صدقه زبان.....
۴۹	۲. بخیل‌ترین مردم.....
۵۰	۳. هنگام بوییدن گل.....
۵۱	۴. پیامبر و اولین منبر.....
۵۳	اعجاز صلوات و نابود شدن گناهان.....
۵۴	اعجاز صلوات و تأمین عافیت و تندرستی.....
۵۵	اعجاز صلوات و اجابت دعا شد و تصفیة اعمال.....
۵۵	بہتر است از دعا.....
۵۶	خاتمه.....
۵۶	حکمت تأکید صلوات.....
۵۶	پاسخ به یک پرسش.....
۵۹	نتیجه.....
۶۰	فهرست منابع.....

اشاره:

تردید نیست که صلوات کامل همان است که همه مسلمانان، در تشهد نماز به ادای آن می پردازند: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

صلوات در پیشگاه خدا دارای اهمیت و جایگاه خاصی است و پرداختن به آن آثار ارزنده را در بر دارد. می توان گفت صلواتی که با شرایط لازم بر زبان آید، اعجاز می کند، حلال مشکلات بوده و دست آدمی را در زندگی می گیرد. صلوات، دل را به سوی عالمی مصفا و به دور از هرگونه تیرگی به پرواز در می آورد. مایه تطهیر جان آدمی گشته، برکات فراوانی را از آسمان رحمت بر آدمی نازل می سازد. هم چنین صلوات مایه تقرب آدمی به درگاه خدا گشته، باعث جلب نظر اولیای الهی و خلیفگان خدا نسبت به آدمی می شود.

این نوشته، در صدد بیان تأثیرات مثبت و اعجاز آمیز ذکر «صلوات» است. در فصل اول صلوات کامل و ناقص مورد بحث قرار می گیرد و در فصل دوم سخن از

اهمیت صلوات به میان می آید. در فصل سوم به برخی از مهم ترین آثار اعجاز آمیز صلوات اشاره می شود. در فصل چهارم موارد و جلوه های مختلف اهتمام به صلوات، مورد توجه قرار می گیرد. و در خاتمه، به حکمت تأکید بر صلوات نیز اشاره می شود.

صلوات کامل و ناقص کدام است؟

صلوات کامل، همان است که در تشهد نماز به آن می پردازیم و همه مسلمانان به آن اهتمام می ورزند.

استاد بزرگوارم علامه ملایری، صاحب کتاب پیراج «جامع احادیث الشیعه» ضمن نقل خاطرات سفر حج خود به نگارنده گفت: روزی امام جماعت کنار کعبه را دیدار کردم. مردی باوقار و خوش برخورد بود. خود را معرفی کردم. خیلی مرا مورد لطف و احترام خود قرار داد. در ضمن حرف ها، به او گفتم: «چرا شما گاهی از نثار صلوات بر آل رسول ﷺ خودداری می کنید؟» پاسخ داد: «صلوات بر محمد و آل او در تشهد نماز، بر همگان واجب است، ولی در غیر این مورد ذکر آل واجب نیست، بلکه مستحب است. لذا گاهی عملاً رعایت نمی شود.» گفتم: پیامبر اکرم ﷺ در پاسخ این سؤال که چگونه صلوات بفرستیم فرمود: قُولُوا: اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. و افزودم: در دستور العمل

پیامبر ﷺ در این باره «آلِ مُحَمَّد» موزن توجه است و ایستنایی در کار نیست تا در غیر نماز بدون ذکر آل محمد اشکال نداشته باشند. هم چنین آن حضرت از صلوات «بِتَرَاء» نهی به عمل آورده است. «بترا» عبارت است از صلوات بدون ذکر آل محمد.^۱

او با تعجب به من نگریست و گفت: «در کجا؟» گفتم: «در صحیح بخاری»^۲. آن چاکه آیه «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»^۳ را تبیین می کند. «بِتَرَاء»^۴ گفتم: «امشب به آن کتاب»^۴ مراجعه می کنم. اگر چنین باشد، من از این به بعد آن را رعایت می کنم. گفتم: «من ظهر فردا همین جا منتظر شما هستم.» روز بعد او کمی دیر آمد. بدون مقدمه نگاهی به من کرد و در حالی که با دست خود به من اشاره می کرد، گفت: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ» و رفت. معلوم شد که حدیث مذکور را در کتاب نامبرده یافته است.

۱. ر.ک: جواهر الکلام، ج ۱۰، ص ۲۵۵ و ۲۵۶.

۲. چهل حدیث درباره صلوات، چاپ سازمان تبلیغات اسلامی؛ ر.ک: پرورش روح، ج ۲، بخش صلوات. و نیز جهت اطلاع بیشتر از احادیث باب صلوات مراجعه شود به کتاب تزکیه بر نفس نوشته شفیع مازندرانی از منشورات دفتر فرهنگ اسلامی، تهران.

۳. احزاب، آیه ۵۶.

۴. ر.ک: صحیح، ج ۶، ص ۲۷؛ ر.ک: الصواعق المحرقة، ص ۸۷؛ کشف

الغمة، ج ۱، ص ۱۹۴.

در جواهر الکلام، ج ۱۰، ص ۲۶۲ می خوانیم:
آن چه به عنوان واجب، در تشهد نماز به چشم
می خورد، عبارت است از «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ» و اجماع اهل نظر بر آن منعقد می باشد و بقیه
مستحب خواهد بود و کسی که به ذکر آل محمد، در
صلوات نپردازد، نماز او باطل است.

شافعی، امام فرقه شافعیه در باب وجوب صلوات بر
اهل بیت علیهم السلام و اهمیت آن این چنین سرود:
يَا أَهْلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ حُبُّكُمْ

قَرْضٌ مِنَ اللَّهِ فِي الْقُرْآنِ أَنْزَلَهُ
كَفَاكُمْ مِنْ عَظِيمِ الْفَضْلِ أَنْتُمْ

مَنْ لَمْ يُصَلِّ عَلَيْكُمْ لَا صَلَاةَ لَهُ
ای اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله دوستی و محبت به
شما از واجباتی است که در قرآن به چشم می خورد و
عظمت و گران سنگی شما همین بس، که اگر کسی به
شما درود نفرستد، نماز او باطل است.

در حدیث آمده است: زید بن خارجه می گوید: «از
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سؤال کردم که چگونه در پیشگاه خدا
طلب حاجت کنم؟» رسول خدا صلی الله علیه و آله پاسخ داد: «بر من
صلوات بفرستید و در دعا کوشا باشید.» و افزود: این

چنین بگویند: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»^۱ در این دستور العمل، چگونگی صلوات کامل را پیامبر اکرم ﷺ خاطر نشان کردند. آن چه مورد عنایت پروردگار حکیم می باشد، صلوات کامل است نه صلوات ناقص: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «کسی که بر من صلوات نفرستد ولی بر آن من صلوات نفرستد، بوی بهشت را استشمام نمی کند»^۲. زیرا صلوات ناقص مورد تهی و نیکویش پیامبر اعظم ﷺ می باشد. چنان که آن حضرت فرمود: صلوات ناقص برای من منظور ندادید و «صلوات بترأ» را کنار بگذارید.^۳

امام باقر علیّه السلام به مردی که دست به خائنۀ خدا نهاده و صلوات ناقص ادا می کرد و می گفت: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ» نگریست و فرمود: «ای مرد، صلوات را ناقص ادا نکن و در حق ما ستم روا مدار. بگو: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»^۴.

۱. عن زید بن خارجه: سألت رسول الله ﷺ فقال: «صَلُّوا عَلَيَّ وَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ وَ قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ» (سنن نسائی، ج ۳، ص ۴۹؛ السنن الکبری، ج ۱، ص ۳۸۳).

۲. امالی صدوق، ص ۲۶۷، ح ۲۹۱؛ وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۲۰۳، ح ۹۱۱۷: قال النبی ﷺ: «مَنْ صَلَّيَّ عَلَيَّ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ آلِي لَمْ يَجِدْ رِيحَ الْجَنَّةِ».

۳. ر.ک: صحیح بخاری، ج ۶، ص ۲۷؛ الصواعق المحرقة، ص ۸۷.

۴. وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۲۰۲، حدیث ۹۱۱۲: قال الصادق علیّه السلام:

صلوات بَشْرَاء، یعنی صلوات بدون ذکر آل محمد ﷺ در کلام پیامبر اکرم ﷺ مورد نهی و نکوهش قرار گرفته است. لکن این مسأله (عدم ذکر آل) در صلوات، گاهی جنبه سیاسی داشته است. از جمله در تاریخ یعقوبی آمده است:

«کان ابن الزبیر - و هو عبدالله - كثير البغض لعلی بن أبي طالب، تعامل علیهم تحاملاً شديداً و أظهر لهم العداوة والبغضاء حتى بلغ منه أن ترك الصلاة على محمد في خطبته، فقیل له: لم تركت الصلاة على النبي؟ فقال: إن له أهل سوء یشرئون لذكره و یرفعون رؤوسهم إذا سمعوا به».

عبدالله زبیر، چهل روز در خطبه نماز جمعه، صلوات را ترک کرده بود. هنگامی که راز آن را از او جویا شدند، گفت: «ناچارم هنگام صلوات بر پیامبر اکرم ﷺ به آل او هم درود بفرستم. بر این اساس صلوات بر پیامبر ﷺ را ترک کردم».

مخالفان اهل بیت کینه خود را در برابر خط امامت، در حذف کلمه «آل محمد ﷺ» هنگام صلوات ابراز می کردند و در این رابطه نامه هایی که از اهالی این خط بر جای مانده است گویای همین مسأله می باشد. ابن

«سَمِعَ أَبِي رَجُلًا مُتَعَلِّقًا بِالْبَيْتِ وَ هُوَ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ لَا تُبَشِّرْهَا وَ لَا تَطْلِمُنَا حَقًّا، قُل: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ».

۱. تئمة المنتهى، ص ۷۷؛ أمالی مفید، ص ۳۴۷، ح ۲؛ تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۶۱.

ابی الحدید، اندیشمند معروف اهل سنت، در کتاب خود (شرح نهج البلاغه) نامه‌های مختلفی از این دو جناح، پیروان خط سقیفه و پیروان خط امامت را متذکر گشته است. در نامه‌های خط سقیفه، هنگام صلوات بر حضرت رسول ﷺ کلمه «آل» به چشم نمی‌خورد، ولی در نامه‌های گروه دوم، صلوات بر آل محمد، دیده می‌شود.

زمخشری در ذیل آیه: «هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ»^۲ می‌نویسد: طبق مفاد این آیه، صلوات بر همه مسلمین رواست. به نظر ایشان صلوات بر مردم عادی جایز است تا چه رسد بر آل محمد. [و ما معنی صلاتهم؟ قلت: هي قولهم: اللهم صل على المؤمنين]^۳

ملاحظه کردید که حذف کلمه «آل محمد» در صلوات، جنبه سیاسی دارد، وگرنه همان گونه که هر دو گروه در تشهد نماز ناچارند تا صلوات را به طور کامل ادا کنند، باید در غیر نماز نیز صلوات را کامل «اللَّهُمَّ صَلِّ

۱. شرح نهج البلاغه، ج ۵، ص ۱۳ و ۹۵، چاپ اسماعیلیان، تهران.

۲. احزاب، آیه ۴۳.

۳. تفسیر کشاف، ج ۳، ص ۵۴۶ (دار الکتب العربی).
«إِنَّهُ يُجَوِّزُ بِمُقْتَضَىٰ هَذِهِ الْآيَةِ أَنْ يُصَلَّىٰ عَلَىٰ أَحَادِ الْمُسْلِمِينَ لَكِنْ لَمَّا اتَّخَذَ الرَّافِضَةُ ذَلِكَ فِي أَيْمَتِهِمْ مَتَعَنَاءَ».

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ^۱ بر زبان داشته باشند؛ حتی افرادی چون ابن تیمیه (که در زمان ما وهابیان جلوه مکش فکری او هستند) تحقیقی پیرامون حقوق اهل بیت علیهم السلام داشته که در نتیجه آن، ذکر «آل» را در صلوات لازم نمی‌داند، گرچه وهابیان، به آن عمل نمی‌کنند.^۲

۱. الصواعق المحرقة، ص ۱۴۶؛ جلاء الأفهام، ص ۳۴۶؛ صحیح بخاری؛

ج ۶، ص ۱۵۱؛ سنن نسائی، ج ۳، ص ۴۹.

۲. کتابی تحت عنوان حقوق آل البيت علیهم السلام به یادگار مانده است.